

Emnenr. 43

Fylke: *Tinnmark*

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: *Nord-Varanger*Emne: *Ting til legedom*

Bygdelaq:

Oppskr. av: *G. A. Lilleeng*

Gard:

(adresse): *Vestre Jakobselv*

G.nr. 1 Br.nr. 400

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Kilder Karl Belto 85 år og Amanda Reisanen 86 år

SVAR

- 1) Gjigtringer blev bæret på høyre eller venstre langfinger særlig mot gjigtforneummelser. Ved veirforandringen blev fingeren mørk av let og det var et godt tegn på ringens legende virkning m.v.
- 2) De var glatte som giftringer, men tykkere og bredere og legeringen bestod kambak, kobber og sink og balmigull, kobber og tinn.
- 3) Skrephandlerne førte disse ringes-ber og anbefalte bruken av ringene mot gjigt etc. Prisen erindres varierte mellem kr 2.- til kr 4.- pr. stykke.
- 4) Om elektriske ringer har folk her
- 5) ikke hørt tale og heller ikke andre enn prydringer
- 6) En ikke kjent her.
- 7) En ikke kjent her.
- 8) Perle bånd om halsen som smykke var brukt og likeså brasjer. Lappene
- 9) hadde pryde spenne på kufften sin under haken i halsåpningen.

- 2
- 10 Kvinne menn bl. lappene hadde brede bel-
ter som var prydet med mønstrede
gull- og sølvfargede små plater. Selv-
sagt var det de mere velstående som eiet de.
  - 11 Beltene hadde ikke noen ekstra navn. Lap-
pisk: boagan.
  - 12 Kvinnene brukte mønstrede belter
  - 13 Gamle folk forteller at så blev gjort og
likeså brukte man bade ringene i
arke lüt veske for å rense disse.
  - 14 Også enkelte menn bar ørenringe
ennå for ca 60 år siden, noe mindre format
  - 15 Ørenringene måtte bestå av gull
høieste gehald 18 karat og var også ofte
forsynt med en faststip kule. De blev festet
i øre flippene av en erfaren person.
  - 16 Ringer blev båret i begge ører som var
den vanlige skikk. Hullet blev laget med
knappenål.
  - 17 De skulde tjene som beskyttelse
og vern av øret og i serdeleshet bevare
og styrke synet likesom de også blev
betraktet som smykke gjenstande.
  - 19 Det var hovedvunden tro særlig blant
kvinnene og er det fremdeles her hos
noen gamle eiker mellem 80 og 90 år.
Ørenringene deres er fra Finland hvor
de i sin tid blev betalt med op til 20
finke mark (à kr 0,70 pr. mark). Øre-
ringer blev også stjålet der som
feste gave til sine rider. (Kihla)

20-21-22 Torskjellige ting.

3

Lapperne var endnu her i forrige århundrede messingringe 2-3 cm i diameter 3 til 5 stykker i antall (rigges) som var i fleste tilfelle arvet og fått i fadder gave, De blev samlet hengt i en lær henge som var festet til beltet der var spent om midjen. Under sine reiser og vandringene til fjells hadde den ringlende lyden fra knippen styrkende og lokkende hellbringende kraft. Heller ikke måtte ringene savnes ved begravelser ellers vilde dødsningene (jabmazak) vise sig til strækk og advarsel.

Hvis lapperne felte en ulv eller björn, tok de som regel rovtannen på disse og festet den med en skinnstropp til beltet hvor den så hang som en amulett som skulde verne mot overfall av rovdyr og andre fiender bl. a (stallo) overnaturlig vesen. Tannen blev også anvendt til å lindre smerte ved å trykke og gni sin egen syke tann inntil smertene gav sig (forsvant).